

Zinātnes Vēstnesis

Latvijas Zinātnieku savienības, Latvijas Zinātnes padomes un Latvijas Zinātņu akadēmijas laikraksts

15 (78)

1994. gada septembris

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS SĒDE

notiks **piektdien, 1994. gada 7. oktobrī**, pl. 14
Latvijas Zinātņu akadēmijas sēžu zālē
(Rīgā, Turgeņeva ielā 19, 2. stāvā)

Tēma: **LĪBIEŠI UN VIŅU KULTŪRA LATVIJĀ.**
Ievadvārdi —

- Lībiešu etniskās situācijas izziņošana un viņu iespējamā nākotne — LZA Tst. loc. Jānis STRADIŅŠ.
- Lībiešu un latviešu valodas attiecību izziņošana aktualitātes — LZA Tst. loc. Saulvedis CIMERMANIS
- Valsts īpaši aizsargājamās kultūrvēsturiskās teritorijas «Lībiešu krasts» («Līvōd Rānda») izveides mērķi un darbības sākotnējie rezultāti — «Lībiešu krasta» direktors Edgars SĪLIS.
- «Lībiešu krasta» teritorijas bioloģiskā daudzveidība un perspektīvais dabas aizsardzības zonējums — Sīlītes valsts rezervāta direktors Elmārs PĒTERHOFŠ.
- «Sēju gada» (1995./96. g.) gatavošanas jautājumi — LZA Tst. loc. Jānis STRADIŅŠ.
- Pārrunas. Ierosinājumu pieņemšana.

* * *

LZA vēlēšanu ekspertu komisijas ziņojums par gatavos Latvijas Zinātņu akadēmijas locekļu vēlēšanām 1994. gada novembrī.

LATVIJAS EKSPERIMENTĀLĀS UN KLĪNISKĀS MEDICĪNAS INSTITŪTA DARBINIEKU VIEDOKLIS

Apspriedusi «Priekšlikumus par Latvijas Zinātnes Padomes struktūru un darbības principiem», Latvijas eksperimentālās un klīniskās medicīnas institūta zinātnisko darbinieku sapulce š. g. 5. septembrī nolēmj:

Latvijas Zinātnes Padomes (LZP) zinātnes attīstības un finansēšanas darba grupas sagatavotie priekšlikumi atzīstami par apmierinošu pamatu LZP Nolikuma izstrādāšanai. Tomēr tiem nepieciešami vairāki būtiski labojumi: 1. Apšaubāms priekšlikums par Valsts zinātnes ministra tiesību piešķiršanu LZP priekšsēdētājam, jo Latvijas Satversme nosaka ministru apstiprināšanas tiesības Saeimai, ne citām organizācijām. 2. Organizējot nozaru padomes, nedrīkst saistīt vienā nozarē medicīnas un bioloģijas zinātnes. Jāņem vērā, ka pētījumu medicīnas zinātnē Latvijā izvērsti ļoti plaši un medicīnai ir savas specifiskas problēmas, kuru risinājuma līmeni personas bez medicīniskas izglītības nav spējīgas novērtēt. Jāņem vērā, ka Rietumeiropā (Dānijā, Zviedrijā, Norvēģijā) medicīnas zinātne tiek vadīta atšķirti no bioloģijas zinātnes. Medicīnas zinātnes atzīņas vitāli nepieciešamas ikviena sabiedrības locekļa veselības nosargāšanai un tālīdz arī Latvijas valsts stiprumam, tādēļ arī medicīnas zinātnei nepieciešama sava atsevišķa finansu un kontroles sistēma. 3. LZP struktūrvienību izveidošanas trīspakāpju sistēmā ignorēts demokrātisma princips, kas nepieciešams jebkuras pārvaldes sistēmas izveidē neatkarīgajā demokrātiskajā Latvijā. Lai eksperta darbība būtu sekmīga, viņam nepieciešama autoritāte, kolēģu cieņa un uzticība. To iespējams nodrošināt, tikai izraugot ekspertus vispārējās aizklātās vēlēšanās, kurās jā piedalās visiem zinātniekiem ar doktora grādu, kuri strādā zinātniskajās iestādēs un augstskolās. Kandidātus ekspertu vēlēšanām iepriekš noteiktā skaitā izvirza Zinātniskās padomes. Arī LZP priekšsēdētājs jāievēl šajās pašās vēlēšanās.

«LZP struktūras un darbības koncepcija» ir Latvijas zinātnes attīstībai būtiski svarīgs dokuments, tādēļ to nedrīkst pieņemt, pirms šis projekts nav apspriests visos zinātnieku kolektīvos. Bez tam steiga LZP reorganizācijā nav vēlams, lai nesagrautu tās struktūrvienības, kuras parādījušas savas iespējas izdzīvot arī pēdējo gadu zinātnē katastrofālajos apstākļos, kā arī lai neizjauktu plānotos pētījumus, kam piešķirti granti 1994.—1996. gadiem.

LZA goda doktora diplomu

19. septembrī tika pasniegti valodniecei **Vallijai Dambei** un ķīmiķim **Ģirtam Kaugaram**

Dr. philol. Vallija DAMBE

V. Dambē dzimusi Rīgā 1912. gada 26. maijā. Beigusi II Rīgas pilsētas vidusskolu (1931. g.), Latvijas Universitāti (klasiskās filoloģijas spec., ar izcilību 1941. g.), 1944. g. ieguvusi maģistra grādu par darbu «Ticējumi un paražas Apuleja darbos un latviešu folklorā». 1944.—46. g. studējusi LU baltoloģiju.

Kopš 1935. g. strādājusi par korektori, latīņu valodas skolotāju. No 1946. g. līdz aizīšanai pensijā 1986. g. strādāja LZA Valodas un literatūras institūtā par zinātnisko līdzstrādnieci.

Zinātniskais darbs galvenokārt onomastikā, dialektoloģijā un salīdzinājumā valodniecībā. Redīgējusi, papildinājusi un turpinājusi J. Endzelīna «Latvijas PSR vietvārdi» 1. s. 1956. g., 2. s. 1961. g., uzrakstīti 3. sējums Strādājusi pie J. Endzelīna «Darbu izlases» sagatavošanas (6 s. 1972—1982).

Galvenās risinātās problēmas: 1) Zemgales toponīmika un zemgaļu valoda, 2) valodu saskare, 3) etimoloģija, 4) Latvijas toponīmija un toponīmika.

Referējusi starptautiskās valodnieku konferencēs un kongresos: IV slāvistu kongresā Maskavā (1958), VII antropologu un etnogrāfu kongresā Maskavā (1964), X lingvistu kongresā Sofijā (1972), baltistu kongresos Viļņā (1985., 1991.). Internacionālās onomastikas zinātņu komitejas (ICOS) īstenā locekle.

Vairāk nekā 50 zinātnisku publikāciju, tajā skaitā

monogrāfijas «Latvijas apdzīvoto vietu un to iedzīvotāju nosaukumi» (Rīga, 1990) autore.

Filoloģijas zin. kandidātes grāds piešķirts 1963. g., LR filol. doktores grāds — 1992. g.

Ģirts KAUGARS

(īss viņa dzīves stāsts publicēts «Z. V.» Nr. 6), pateicoties par parādīto godu, teica, ka viņš pieder pie tā saukto «baraku bērnu» paaudzes, kuras bērnība pagāja latviešu bēgļu nometnēs Vācijā, kur noritēja ļoti intensīva latviešu kultūras dzīve. Vēlāk, Amerikā, viņš turpināja dzīvot latviskā vidē, kaut gan daudzi latvieši 50.—60. gados aizgāja asimilācijas ceļu.

Sis Ģ. Kaugara dzīvē ir zīmīgs rudens — pirms 50 gadiem viņš pameta dzimteni, pirms 20 gadiem pirmo reizi to apciemoja, šogad kopā ar kundzi domā pavadīt Latvijā ilgāku laiku un to vairāk iepazīt.

«Pirms 25 gadiem mēs bez šaubīšanās būtu braukuši atpakaļ uz Latviju, bet mūsu traģēdija ir tā, ka viss, ko mēs savā mūžā esam cēluš, atrodam tur, tajā zemē, līdz ar to mēs emocionāli esam saistīti ar to zemi. Ja manas ķīmika zināšanas būtu vajadzīgas Latvijai, tad es būtu par to priecīgs, bet Latvijā jau tā ķīmiku ir pārāk daudz,» teica Ģ. Kaugars. (Viņš ir vecākais zinātniskais līdzstrādnieks «Upjohn Company» laboratorijā, nodarbojas ar jaunu organisko vielu sintēzi.)

Z. K.

Materiālpētnieku aktivitātes

Pēdējā laikā savu darbību ievērojami aktivizējuši Latvijas materiālu pētnieki. RTU Ķīmijas tehnoloģijas fakultātē ir izveidots SILIKĀTU MATERIĀLU INSTITŪTS. Tajā iekļauts viss Silikātu tehnoloģijas katedras un Stikla un keramikas zinātniskās pētniecības laboratorijas kolektīvs. Institūtā darbojas habilitācijas padome.

Visu institūta darbu var iedalīt divās daļās — mācību un zinātniskās pētniecības darbā. Pirmās daļas ietvaros institūtā tiks sagatavoti bakalauri un inženieri grūti kustošo nemetālisko un silikātu materiālu ķīmijas tehnoloģijā. Te varēs iegūt arī maģistra, zinātņu doktora un habilitētā zinātņu doktora grādu. Savukārt pētniecisko darbu raksturo četri bloki:

- Materiālu izstrāde un izpēte, pamatā balstoties uz Latvijas zemes dzīlēs esošajām minerālajām izejvielām.
- Lāzertiklu un fluorfosfātu stiklu izpēte un radīšana militārajai rūpniecībai un stikla vadiem.
- Darbs biokeramikas un plazmas pārklāju, pjezo — un segnetokeramisko materiālu izpētē.
- Ir radīts centrs akmens pieminekļu konservācijai un restaurācijai.

Bez tam institūtā tiks veikta visu iepriekšminēto materiālu sertifikācija un tirgus pētījumi. Par institūta direktoru iecelts akademiķis Uldis Sedmalis.

Atbilstoši LZP un LZA kopējā sēdē 1993. gada 23. septembrī pieņemtajam lēmumam ir izveidota darba grupa «BŪVMATERIĀLI». Tam bija vairāki priekšnoteikumi: Latvijas derīgo izrakteņu kompleksas izmantošanas un būvmateriālu ražošanas attīstības koncepcijas izstrādāšanas nepieciešamība, augstas kvalitātes būvmateriālu ražošanai nepieciešamo izejvielu esamība (kalķakmens dolomīts, māli, gīpšakmens u. c.). Arī pašreizējo būvmateriālu ražošanas jaudu praktiska neizmantošana un būvmateriālu iekšējā un ārējā tirgus

konjunkcijas defalizētas izpētes nepieciešamība, kā arī daži citi aspekti. Darba grupa «BŪVMATERIĀLI» kļūs par nozares stratēģiskās darbības koordinācijas centru Latvijā. Darbu grupu vada Latvijas—Itālijas—Krievijas kopuzņēmuma «LATTEGOLA» ģenerāldirektors Andrejs Lūdums. Tās sastāvā ir a/s «Brocēni» tehniskais direktors Jānis Kļaviņš, LU vadošais zinātniskais līdzstrādnieks Visvaldis Kuršs, RTU Silikātu tehnoloģijas katedras vadītājs profesors Uldis Sedmalis, «Latvijas ģeoloģijas» vadošais ģeologs Jānis Straume un Sauriešu būvmateriālu kombināta direktors Rūdolfs Turciņš. Nepieciešamības gadījumā darba grupas sastāvs var tikt papildināts.

Trešā novitāte ir LATVIJAS MATERIĀLU PĒTĪŠANAS BIEDRĪBAS izveidošana. Tā ir brīvprātīga, neatkarīga, radoša, profesionāla sabiedriska organizācija, kas apvieno izstrādāšanas, pētīšanas, ražošanas un izmantošanas, kā arī šim nolūkam nepieciešamo speciālistu sagatavošanas jomā strādājošos.

Biedrības darbs risināsies sekcijā. Jau ir nodibinātas šādas sekcijas:

- dabīgie un mākslīgie akmens materiāli, būvkeramika, neorganiskās saistvielas;
- speciālā keramika, stikli;
- metāliskie materiāli;
- plastmasas, koksne, papīrs;
- biomateriāli;
- materiālu aizsargpārklājumi.

Par biedrības prezidentu kongress ievēlēja Kārli Rocēnu.

Materiālpētnieki sarosījušies ne pa jokam un tas vieš cerības, ka panākumi būs.

OSKARS MARTINSONS

Latvijas Zinātņu akadēmijas Filozofijas un socioloģijas institūts

un

Latvijas Akadēmiskā bibliotēka

1994. gada 14. oktobrī

rīko

FRIDRIHA NIČES

150. dzimšanas dienai

veltītu

konferenci

Konference notiks Latvijas Akadēmiskajā bibliotēkā Rūpniecības ielā 10

Paredzēta grāmatu izstāde!

Pēc konferences iecerēts svinīgs F. Ničes jubilejas atzīmēšanas pasākums!

Dr. ekon. Z. GOŠA,
ekonomiste S. JURJEVA

Latvijas ārējās tirdzniecības tendences un sekas

Ārējās tirdzniecības attīstībai ir ievērojama, pat noteicoša loma nacionālās ekonomikas attīstībā. Mūsu valsts ekonomisti, zinātnieki un citi speciālisti dažādās publikācijās parāda valsts monetārās politikas, muitas darbības, robežapsardzības dienesta, muitas tarifu likumu, likumu ievērošanas utt. ietekmi uz preču eksportu, importu, valsts budžeta ieņēmumiem, rūpniecības un lauksaimniecības ražošanas apjoma samazināšanos Latvijā. Šajos rakstos pareizi tiek uzsvērts, ka valdība maz nodarbojas ar to, lai veicinātu Latvijas preču eksportu un regulētu preču importu.

Galvenie informācijas avoti par ārējo tirdzniecību Latvijā ir muitas kravas deklarācijas, ko Valsts statistikas komitejai iesniedz LR Finanšu ministrijas Muitas departaments, un uzņēmumu atskaites par dabasgāzes un elektroenerģijas importu un eksportu. Tātad muitas darbinieku apzinīga vai neapzinīga attieksme pret savu darbu būtiski ietekmē šīs informācijas pareizību. Pašreiz Muitas departamenta informācija ir visai nepilnīga. Pareiza informācija par ievesti un izvesto preču daudzumiem nepieciešama, lai izdarītu secinājumus par eksporta un ī sevišķi importa ietekmi uz Latvijas tautsaimniecības attīstību.

Raksta mērķis ir analizēt Latvijas ārējās tirdzniecības, īpaši eksporta, attīstības tendences laika posmā no 1992. gada līdz 1994. gada jūnijam.

Latvijas ārējās tirdzniecības bilance (eksports mīnus imports) 1992. un 1993. gadā bija pozitīva. Tā bija pozitīva gan ar Eiropas Savienības (ES) valstīm, gan ar NVS valstīm, bet negatīva ar Baltijas valstīm.

Taču no 1993. gada beigām tā veidojas negatīva un tāda tā saglabājas arī 1994. gadā. Latvijas ārējo tirdzniecību raksturo šādi dati (milj. Ls):

	Eksports	Imports	Bilance
1992.	576,9	543,3	+33,6
1993.	701,6	647,5	+54,1
1994. I—VI	264,6	332,7	-68,1

Tātad preču eksports, ieskaitot reeksportu, samazinās, bet preču imports, ieskaitot reimportu, palielinās. (Reeksports — no ārzemēm ievestu preču izvešana (eksports) uz kādu citu valsti. Reimports — pašu zemes eksportēto ārvalstīs nepārdoto vai izbrāķēto preču atpakaļiešana, ja šie ražojumi nav pārstrādāti.) Raksturīgi ir tas, ka negatīvā tirdzniecības bilance palielinās tieši ar svarīgākajām Latvijas partnervalstīm, piemēram, ar Krieviju, Vāciju, Lietuvu.

Pieaugot importam, Latvijā ražoto preču noiet samazinās. Pašreiz preču imports būtiskāk ietekmē Latvijas lauksaimniecību nekā rūpniecību, jo apmēram 70—80% no visiem republikas iedzīvotājiem galvenokārt pērk pārtikas preces, bet nākotnē, palielinoties iedzīvotāju ienākumiem, tas varētu ietekmēt arī rūpniecības attīstību. 1993. un 1994. gadā Latvijas iekšējais tirgus straujos tempos tika atdots ārzemju pārtikas precēm. Līdz ar to samazinājās svarīgāko pārtikas preču ražošana valstī. Sakarā ar Latvijas iedzīvotāju ļoti zemo pirktspēju rūpniecības un lauksaimniecības attīstība ir cieši saistīta ar preču eksportu.

Latvijai ārējās tirdzniecības sakari ir ar vairāk nekā 100 valstīm, tai skaitā ne tikai ar attīstītākajām Eiropas valstīm, ASV un NVS valstīm. Ekonomiskā sadarbība pastāv arī ar tādām valstīm kā Sjerraleone, Fidži, Kofdivuāra jeb Zilonkaula piekraste, Malta, Monako utt.

Aplūkojot Latvijas ārējās tirdzniecības sakarus pēc ģeogrāfiskā sadalījuma, redzams, ka 1993. gadā tie pastāvēja ar 33 Eiropas valstīm, ar 30 Āzijas valstīm, ar 8 Dienvidamerikas valstīm, 16 Āfrikas, 10 Ziemeļamerikas un 4 Austrālijas un Okeānijas valstīm.

Latvijas galvenās partnervalstis ārējā tirdzniecībā

gan 1992., gan 1993. gadā ir vienas un tās pašas: Krievija, Vācija, Lietuva, Zviedrija, Nīderlande, Baltkrievija, Ukraina. Latvijas ārējās tirdzniecības apgrozījums (eksports plus imports) ar šīm valstīm veido divas trešdaļas no kopējā apgrozījuma. 1992. gadā šo valstu apgrozījums veidoja 67,0% no kopējā, t. i., 105 valstu apgrozījuma, bet 1993. gadā 68,6% no 111 valstu apgrozījuma.

Visciešākā tirdznieciskā sadarbība Latvijai ir ar Krieviju — gan eksportā (29,6% no eksporta kopējā apjoma), gan importā (33,2% no kopējā importa apjoma). Tā ir realitāte pašreiz un droši vien būs arī nākotnē, tāpēc to nepieciešams ņemt vērā, veidojot ārpolitiku ar Krieviju. Ar pārējām valstīm sadarbība ir ievērojami mazāka. 1993. gadā otra galvenā eksporta vieta Latvijai bija Nīderlande (8,2% no kopējā eksporta apjoma), trešajā vietā Vācija (6,6%).

Pēc importēto preču īpatsvara kopējā importa apjomā otrā vietā ir Vācija (11,6%) un trešajā vietā Lietuva (11,2%).

Salīdzinājumam nepieciešams minēt, ka 1938. gadā Latvijas galvenā partnervalsts bija Vācija (36,2% no kopējā apgrozījuma), tai sekoja Lielbritānija (30,6%), tālāk sekoja ASV, PSRS, Nīderlande. Lielbritānija, kas 1938. gadā ieņēma otro vietu, šodien neatrodas pat septiņu svarīgāko partnervalstu vidū.

ES valstu vidū vislielākais ārējās tirdzniecības apgrozījums ir ar Vāciju un Nīderlandi, tas veido vairāk nekā pusi (61,4% 1993. gadā) no ES valstu tirdzniecības apgrozījuma. Ar vairākām valstīm (Spāniju, Portugāli, Grieķiju, Īriju un Luksemburgu) apgrozījums ir neliels. Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācijas (EBTA) valstu vidū vislielākais ārējās tirdzniecības apgrozījums ir ar Zviedriju un Somiju.

Interesanti apskatīt Latvijas eksporta un importa preču struktūru. Lasot dažāda veida publikācijas, liekas, ka Latvija eksportē tikai kokmateriālus, pārtikas preces, parfimēriju un vieglās rūpniecības izstrādājumus. Statistikas dati rāda, ka Latvija eksportē dažāda veida preces. Eksporta un importa struktūras analīzei statistiskā tiek izdalīti 97 produkcijas veidi. No visiem produkcijas veidiem 1993. gadā Latvija uz ES valstīm eksportēja 90 veidus, importēja 90 veidus; uz EBTA valstīm attiecīgi 78 un 91 veidu uz NVS valstīm 94 un 94 veidus, uz Igauniju — 86 un 84 veidus, uz Lietuvu 91 un 89 veidus. Tātad uz galvenajām tirdzniecības partnervalstīm tiek eksportēta dažāda veida produkcija. Ir arī valstis, uz kurām Latvija eksportē tikai vienu produkcijas veidu, piemēram, uz Beninu un Zairu — motociklus, uz Ēģipti — kosmētikas līdzekļus. Pavisam šādas valstis bija 28. divu veidu produkciju eksportē uz 13 valstīm.

Savukārt no 18 pasaules valstīm Latvija importē tikai vienu produkcijas veidu, piemēram, no Zilonkaula piekrastes — kakao pupiņas, no Indonēzijas un Peru — kafiju, no Kenijas un Šrilankas — tēju. Divu veidu produkciju Latvija importējusi no 4 valstīm.

Eksporta kopējā apjomā vislielāko īpatsvaru (14,6%) 1993. gadā veidoja lauksaimniecības un pārtikas rūpniecības produkti, ko galvenokārt eksportēja uz Krieviju un Poliju. No pārtikas produktiem galvenokārt tiek eksportēti piens un piena produkti, olas, dabīgie medus.

Eksporta preču struktūras analīze rāda, ka starp izvestajām precēm liels īpatsvars ir Latvijā neražotajām precēm. Tā, piemēram, 1993. gadā eksporta kopapjomā 12,8% veido naftas pārstrādes produkti. Šo produkciju galvenokārt eksportē uz ES valstīm, īpaši uz Nīderlandi. Bet, tā kā šīs grupas produkcija Latvijā netiek ražota, ir pamats uzskatīt, ka tas ir reeksports, kas neprecizitāšu dēļ muitas kravas deklarācijās nav uzrādīts.

Trešajā vietā pēc īpatsvara (12,7%) Latvijas eksportā atrodas tekstilmateriāli un tekstilizstrādājumi, kurus visvairāk eksportē uz NVS valstīm, arī ES. Ceturtajā vietā (10,5%) atrodas sauszemes transporta līdzekļi (izņemot dzelzceļu), ko galvenokārt eksportē uz Krieviju. Tikai piekto vietu (8,8%) ieņēma koksne un tās izstrādājumi, gandrīz pusi eksportē uz Lielbritāniju un ceturto daļu — uz Zviedriju. Šie dati liecina, ka preču eksportā liela nozīme ir ne tikai izejvielām (kokmateriāliem), bet arī rūpniecības produkcijai.

Diemžēl 1994. gadā Latvijas eksporta struktūra ir izmainījusies, pie tam negatīvi. Preču eksportā strauji pieaudzis koksnes un tās izstrādājumu īpatsvars (no 8,8% 1993. gadā līdz 19,5% 1994. gada pirmajā pusgadā, t. i., par 10,7 procentpunktiem). Tekstilmateriālu un tekstilizstrādājumu īpatsvars pieaudzis par 1,1 procentpunktu, par 1,6 procentpunktiem samazinājies lauksaimniecības un pārtikas rūpniecības produktu īpatsvars, bet īpaši strauji kopējā eksporta apjomā krities dažādu rūpniecības nozaru produkcijas īpatsvars. Līdz ar to jāsecina, ka pieaug izejvielu un tādās produkcijas īpatsvars, kurai izejvielas vērtībai pievienotā (darba) vērtība ir neliela — tātad savu dabas resursu eksportu palielinām, bet sava darba eksportu (pašražotās produkcijas veidā) — samazinām. No šā viedokļa Latvijas eksports kļuvis neizdevīgāks.

Interesanti salīdzināt šodienas eksporta struktūru ar preču eksporta struktūru 20. gadu beigās. Šajā laikā eksportā svarīgākās preces bija kokmateriāli (apm. 35% no eksporta apjoma), sviests (apm. 20%), līni (apm. 10%), gumijas izstrādājumi un papīrs.

Kā jau minēts, svarīgākās partnervalstis Latvijas ārējā tirdzniecībā 1993. gadā ir Krievija, Vācija, Lietuva. Lielākais īpatsvars Latvijas eksportā uz Krieviju ir transporta līdzekļiem, tekstilmateriāliem un tekstilizstrādājumiem, elektroiekārtām, aparatūrai un pārtikas rūpniecības produkcijai. Pie tam šo produkcijas veidu galvenais pircējs ir Krievija un nevis ES. 1993. gadā no kopējā transporta līdzekļu eksporta 55,5% bija uz Krieviju, no elektroiekārtu, aparatūru eksporta — 53,2%, no pārtikas rūpniecības produkcijas — 48,4%, no tekstilmateriāliem un tekstilizstrādājumiem — 36,3%. Līgums ar ES rada iespēju Latvijas preču eksportam. Tomēr daudzās ES valstīs pastāv daudzveidīgas tā sauktās standartizācijas, ekspluatācijas drošības, iepakojuma, preču marķējuma, sanitāri higiēniskās, ekoloģiskās prasības. Paies vairāki gadi, līdz Latvijas rūpniecības produkcija atbildīs visām šīm prasībām, tāpēc būtu lietderīgi, strādājot pie produkcijas kvalitātes paaugstināšanas, censties saglabāt preču eksportu uz Krieviju un citām NVS valstīm. Protams, Krievijas un citu NVS valstu tirgū ir daudz nenoteiktības, grūti paredzēt, kādas izmaiņas gaidāmas jau tuvākajā nākotnē.

ES valstu vidū vislielākais eksporta īpatsvars ir uz Vāciju, Nīderlandi, Lielbritāniju. Uz Vāciju galvenokārt tiek eksportēti tekstilmateriāli un tekstilizstrādājumi, koksne un tās izstrādājumi, apavi, galvassegas, lietussargi u. c. priekšmeti. Tomēr šo produkcijas veidu eksporta apjoms ir ievērojami mazāks nekā uz Krieviju.

Ārējās tirdzniecības attīstībā nozīmīga loma ir preču izcelsmes sertifikātiem. Tos piešķir kādas valsts precēm, ja attiecīgās valsts ieguldījums preces vērtībā ir ne mazāks kā 40%. Ja ir preces izcelsmes sertifikāts, preču produkcijai tiek piešķirts labvēlīgāks statuss attiecībā uz muitas nodevām, tās ievadot ES, kā arī EBTA valstīs. Šis apstāklis stimulē Latvijas uzņēmēju eksportēt pēc iespējas vairāk apstrādātu produkciju. Ja preces netiks sertificētas, tas kavēs tirdzniecības attīstību.

Teodors ZEIDS (1912—1994)

Nesagaidījās J. K. Broces sējumu sarindošanas zinātnieka grāmatu plauktā, 1994. g. 28. jūnijā no mums šķīrās Latvijas vēstures patriarhs, Latvijas Zinātņu akadēmijas un Latvijas Universitātes goda doktors, Dr. Habil. hist. profesors Teodors Zeids. Skaistajā 28. jūnijā rītā republikā plaši pazīstamais medievists iekāpa autobusā, lai brauktu uz darbu... Taču sāktie darbi palika nepabeigti.

Aizdomu un neuzticības pilnajos padomju varas gados T. Zeids, tāpat kā daudzi citi Latvijas brīvvalsts laikā izglītību ieguvušie, bija nobīdīts malā. Patiesi enciklopēdiskās zināšanas novērtēja Rietumu zinātnieki, godinot viņu par profesoru, taču Dzimtenē pelnītos zinātniskos grādus un goda nosaukumus piešķīra tikai pēdējos, 90. gados.

Teodors Zeids dzimis 1912. g. 1. augustā Jelgavā. Mantojis no saviem vecākiem latviešu zemnieka darba mīlestību, viņš centīgi mācījās, aizrautīgi un daudz lasīja. Ar zelta medaļu par darbu latīņu valodā «De vita et opera Vergilii» 1930. gadā viņš pabeidza Jelgavas klasisko ģimnāziju. Akadēmisko izglītību ieguva Latvijas Universitātē, 1940. gadā pabeidzot Filoloģijas un filozofijas fakultātes Vēstures nodaļu ar maģistra grādu. Plašais zināšanu loks studiju gados ļāva izstrādāt darbu par kuršu ķoniņiem, par ko saņēma Juridiskās fakultātes zelta medaļu.

Lai nopelnītu naudu studijām, līdztekus mācībām jau kopš pirmā studiju gada viņš strādāja: sākumā Universitātes bibliotēkā, no 1936. gada Latvijas Valsts

prezidenta Kārļa Ulmaņa dibinātajā Latvijas materiālās kultūras institūtā. 1937. gadā, Arveda Švābes uzaicināts, viņš uzsāka darbu Latviešu konversācijas vārdnīcas redakcijā. Turpmākā T. Zeida dzīve un darbs bija saistīti ar Latvijas Valsts universitāti un Latvijas Vēstures institūtu. Universitātes Vēstures nodaļas vairāku paaudžu studentiem bija tā laime klausīties izcilā pasniedzēja lekcijas. Latvijas Universitātē viņš nostrādāja kopā 52 gadus.

Latvijas Vēstures institūtā T. Zeids strādāja kopš tā dibināšanas 1936. g. un kopš 1946. gada viņš vadīja Arheoloģijas, vēlāk Feodālisma vēstures, tad Viduslaiku vēstures nodaļu.

Zinātnieka biogrāfija ir viņa atstātie zinātniskie darbi. Viņš publicēja monogrāfiju «Feodālisms Livonijā» (1951.), ir bijis lielu apkopojošu darbu pamatators, grāmatas «Feodālā Rīga» (1978.) līdzautors un atbildīgais redaktors. Daudz strādājis enciklopēdiju veidošanā: Latviešu konversācijas vārdnīcas, EČ (3. izd.), CИЭ, LME, LPE, «Rīga». Kopš 1978. gada vadīja J. K. Broces materiālu sagatavošanu izdošanai (1. sēj. iznāca 1992. g., 2. sēj. ar izcilā zinātnieka labojumiem atrodas izdevniecībā).

Daudz paveicis Latvijas vēstures avotu pētniecības jomā: nenovērtējams ir atstātais lekciju kurss par senākajiem rakstītājiem Latvijas vēstures avotiem, kas, apstrādāts un sakārtots, 1992. gadā publicēts kā mācību līdzeklis. Šo avotpētniecības darbu viņš varēja veikt,

pateicoties latīņu, viduslejasvācu valodas, kā arī paleoģeogrāfijas un diplomātikas zināšanām.

Neraugoties uz saspringto zinātnisko darbu, viņš vienmēr aktīvi piedalījās dažāda mēroga zinātniskās konferencēs, bija atzīts starptautisko zinātnisko biedrību biedrs.

Savu zinātnieka pieredzi viņš nodeva tālāk jaunajiem medievistiem. Viņš sagatavojis vairākus jauno vēsturnieku paaudzes, ir bijis piecu aspirantu un deviņu vēstures zin. kand. (tagad vēst. zin. doktoru) disertāciju zinātniskais vadītājs. Viņš mācīja, ka laiks atstājis patiesību no meliem, jo vēstures tiesa ir nemaldīga. Vēsture palīdz izprast gan tagadni, gan pagātni, gan raudzīties nākotnē.

Savu pieredzi un plašās zināšanas viņš neliedza nevienam. Neatsveramas bija viņa sniegtās konsultācijas gan Latvijas Valsts centrālajam vēstures arhīvam, gan muzejiem, gan skolām, gan radio, gan televīzijai — katram, kurš patiesi vēlējas kaut ko noskaidrot.

Latvijas vēsturnieku saime zaudējusi izcilu Zinātnieku un Skoloļāju, tuvākie kolēģi — gaiši, sirsniņu un saprotošu cilvēku.

Kā izcils Latvijas vēstures pētnieks, Zinātnieks un Skoloļājs Teodors Zeids paliks kolēģu un skolnieku gaišā piemiņā.

Sit tibi, magister, terra levis!

R. BRAMBE

JAUNĀS HABILITĀCIJAS UN PROMOCIJAS PADOMES

LĒMUMS Nr. 19-2-11

1994. g. 12. aprīlī

Latvijas Zinātnes padome, pamatojoties uz Latvijas Republikas Ministru Padomes 1991. g. 4. oktobra lēmumu Nr. 262 «Par Nolikumu par zinātnisko grādu piešķiršanu» un LZP habilitācijas un promocijas padomju darba analīzes komisijas š. g. 23. marta slēdzienu, nolēmj:

1. Izveidot Rīgas Tehniskās universitātes promocijas padomi inženierzinātņu nozarē celtniecības apakšnozarē (siltuma, gāzes un ūdens apgādes specialitātē) ar pilnvaru laiku uz 3 gadiem.

LĒMUMS Nr. 19-2-12

1994. g. 12. aprīlī

Latvijas Zinātnes padome, pamatojoties uz Latvijas Republikas Ministru Padomes 1991. g. 4. oktobra lēmumu Nr. 262 «Par Nolikumu par zinātnisko grādu piešķiršanu» un LZP habilitācijas un promocijas padomju darba analīzes komisijas š. g. 23. marta slēdzienu, nolēmj:

1. Izveidot Rīgas Tehniskās universitātes promocijas padomi inženierzinātņu nozarē mašīnbūves un mašīnzinību apakšnozarē (aparātubūves tehnoloģijas un metroloģijas specialitātē) ar pilnvaru laiku uz 3 gadiem.

LĒMUMS Nr. 19-2-13

1994. g. 12. aprīlī

Latvijas Zinātnes padome, pamatojoties uz Latvijas Republikas Ministru Padomes 1991. g. 4. oktobra lēmumu Nr. 262 «Par Nolikumu par zinātnisko grādu piešķiršanu» un LZP habilitācijas un promocijas padomju darba analīzes komisijas š. g. 23. marta slēdzienu, nolēmj:

1. Izveidot Rīgas Tehniskās universitātes habilitācijas un promocijas padomi ķīmijas un inženierzinātņu nozarēs ķīmiskās tehnoloģijas apakšnozarē. Padomes pilnvaru laiks — 3 gadi.

LĒMUMS Nr. 19-2-14

1994. g. 12. aprīlī

Latvijas Zinātnes padome, pamatojoties uz Latvijas Republikas Ministru Padomes 1991. g. 4. oktobra lēmumu Nr. 262 «Par Nolikumu par zinātnisko grādu piešķiršanu» un LZP habilitācijas un promocijas padomju darba analīzes komisijas š. g. 2. februāra slēdzienu, nolēmj:

1. Izveidot Latvijas Lauksaimniecības universitātes habilitācijas un promocijas padomi inženierzinātņu nozarē pārtikas produktu ražošanas tehnoloģijas, procesu un iekārtu apakšnozarē ar pilnvaru laiku uz 3 gadiem.

LĒMUMS Nr. 19-2-15

1994. g. 12. aprīlī

Latvijas Zinātnes padome, pamatojoties uz Latvijas Republikas Ministru Padomes 1991. g. 4. oktobra lēmumu Nr. 262 «Par Nolikumu par zinātnisko grādu piešķiršanu» un LZP habilitācijas un promocijas padomju darba analīzes komisijas š. g. 2. marta slēdzienu, nolēmj:

1. Izveidot Latvijas Lauksaimniecības universitātes habilitācijas un promocijas padomi inženierzinātņu nozarē lauksaimniecības mehanizācijas apakšnozarē. Padomes pilnvaru laiks — 3 gadi.

LĒMUMS Nr. 21-1-1

1994. g. 10. maijā

Latvijas Zinātnes padome, pamatojoties uz Latvijas Republikas Ministru Padomes 1991. g. 4. oktobra lēmumu Nr. 262 «Par Nolikumu par zinātnisko grādu piešķiršanu» un LZP habilitācijas un promocijas padomju darba analīzes komisijas š. g. 4. maija slēdzienu, nolēmj:

1. Izveidot Latvijas Medicīnas akadēmijas habilitācijas un promocijas padomi medicīnas nozarē teorētiskās medicīnas apakšnozarē ar pilnvaru laiku uz 3 gadiem.

LĒMUMS Nr. 21-1-2

1994. g. 10. maijā

Latvijas Zinātnes padome, pamatojoties uz Latvijas Republikas Ministru Padomes 1991. g. 4. oktobra lēmumu Nr. 262 «Par Nolikumu par zinātnisko grādu piešķiršanu» un LZP habilitācijas un promocijas padomju darba analīzes komisijas š. g. 4. maija slēdzienu, nolēmj:

1. Izveidot Latvijas Medicīnas akadēmijas habilitācijas un promocijas padomi medicīnas nozarē terapeitisko disciplīnu apakšnozarē ar pilnvaru laiku 3 gadi.

LĒMUMS Nr. 21-1-3

1994. g. 10. maijā

Latvijas Zinātnes padome, pamatojoties uz Latvijas Republikas Ministru Padomes 1991. g. 4. oktobra lēmumu Nr. 262 «Par Nolikumu par zinātnisko grādu piešķiršanu» un LZP habilitācijas un promocijas padomju darba analīzes komisijas š. g. 4. maija slēdzienu, nolēmj:

1. Izveidot Latvijas Medicīnas akadēmijas habilitācijas un promocijas padomi medicīnas nozarē ķirurģijas apakšnozarē ar pilnvaru laiku uz 3 gadiem.

LĒMUMS Nr. 21-1-4

1994. g. 10. maijā

Latvijas Zinātnes padome, pamatojoties uz Latvijas Republikas Ministru Padomes 1991. g. 4. oktobra lēmumu Nr. 262 «Par Nolikumu par zinātnisko grādu piešķiršanu» un LZP habilitācijas un promocijas padomju darba analīzes komisijas š. g. 4. maija slēdzienu, nolēmj:

1. Izveidot Latvijas Medicīnas akadēmijas habilitācijas un promocijas padomi medicīnas nozarē stomatoloģijas apakšnozarē ar pilnvaru laiku uz 3 gadiem.

LĒMUMS Nr. 21-1-5

1994. g. 10. maijā

Latvijas Zinātnes padome, pamatojoties uz Latvijas Republikas Ministru Padomes 1991. g. 4. oktobra lēmumu Nr. 262 «Par Nolikumu par zinātnisko grādu piešķiršanu» un LZP habilitācijas un promocijas padomju darba analīzes komisijas š. g. 4. maija slēdzienu, nolēmj:

1. Izveidot Latvijas eksperimentālās un klīniskās medicīnas institūta habilitācijas un promocijas padomi bioloģijas un medicīnas nozarēs normālās un klīniskās filoloģijas apakšnozarē. Padomes pilnvaru laiks — 3 gadi.

LĒMUMS Nr. 21-1-6

1994. g. 10. maijā

Latvijas Zinātnes padome, pamatojoties uz Latvijas Republikas Ministru Padomes 1991. g. 4. oktobra lēmumu Nr. 262 «Par Nolikumu par zinātnisko grādu piešķiršanu» un LZP habilitācijas un promocijas padomju darba analīzes komisijas š. g. 4. maija slēdzienu, nolēmj:

1. Izveidot Latvijas universitātes habilitācijas un promocijas padomi filozofijas zinātņu nozarē apakšnozarēs:

1.1. Vispārējā filozofija;

1.2. Praktiskā filozofija.

Padomes pilnvaru laiks — 3 gadi.

LĒMUMS Nr. 21-1-7

1994. g. 10. maijā

Latvijas Zinātnes padome, pamatojoties uz Latvijas Republikas Ministru Padomes 1991. g. 4. oktobra

lēmumu Nr. 262 «Par Nolikumu par zinātnisko grādu piešķiršanu» un LZP habilitācijas un promocijas padomju darba analīzes komisijas š. g. 4. maija slēdzienu, nolēmj:

Piešķirt tiesības Filozofijas un socioloģijas institūtam izveidot promocijas padomi filozofijas zinātņu nozarē filozofijas vēstures apakšnozarē ar pilnvaru laiku uz 1 gadu.

LĒMUMS Nr. 21-1-8

1994. g. 10. maijā

Latvijas Zinātnes padome, pamatojoties uz Latvijas Republikas Ministru Padomes 1991. g. 4. oktobra lēmumu Nr. 262 «Par Nolikumu par zinātnisko grādu piešķiršanu» un LZP habilitācijas un promocijas padomju darba analīzes komisijas š. g. 4. maija slēdzienu, nolēmj:

1. Izveidot Rīgas Aviācijas universitātes habilitācijas un promocijas padomi inženierzinātņu nozarē gaisa transporta ekspluatācijas apakšnozarē ar pilnvaru laiku uz 3 gadiem.

LĒMUMS Nr. 21-1-9

1994. g. 10. maijā

Latvijas Zinātnes padome, pamatojoties uz Latvijas Republikas Ministru Padomes 1991. g. 4. oktobra lēmumu Nr. 262 «Par Nolikumu par zinātnisko grādu piešķiršanu» un LZP habilitācijas un promocijas padomju darba analīzes komisijas š. g. 4. maija slēdzienu, nolēmj:

1. Izveidot Rīgas Aviācijas universitātes habilitācijas un promocijas padomi inženierzinātņu nozarē apakšnozarē «transporta radioelektriskie kompleksi, sistēmas un ierīces» ar pilnvaru laiku uz 3 gadiem.

LĒMUMS Nr. 21-1-10

1994. g. 10. maijā

Latvijas Zinātnes padome, pamatojoties uz Latvijas Republikas Ministru Padomes 1991. g. 4. oktobra lēmumu Nr. 262 «Par Nolikumu par zinātnisko grādu piešķiršanu» un LZP habilitācijas un promocijas padomju darba analīzes komisijas š. g. 4. maija slēdzienu, nolēmj:

1. Izveidot Valsts ZPI «Lauksaimniecības polimēri un ūdenssaimniecība» habilitācijas un promocijas padomi inženierzinātņu nozarē ūdenssaimniecības un meliorācijas apakšnozarē ar pilnvaru laiku uz 3 gadiem.

LĒMUMS Nr. 21-1-11

1994. g. 10. maijā

Latvijas Zinātnes padome, pamatojoties uz Latvijas Republikas Ministru Padomes 1991. g. 4. oktobra lēmumu Nr. 262 «Par Nolikumu par zinātnisko grādu piešķiršanu» un LZP habilitācijas un promocijas padomju darba analīzes komisijas š. g. 4. maija slēdzienu, nolēmj:

1. Piešķirt tiesības Liepājas Pedagoģiskajai augstskolai izveidot promocijas padomi filoloģijas nozarē valodniecības apakšnozarē ar pilnvaru laiku uz 3 gadiem.

PAPILDINĀJUMS «Z. V.» Nr. 12

LĒMUMS Nr. 18-2-4

1994. g. 22. martā

Latvijas Zinātnes padome, pamatojoties uz Latvijas Republikas Ministru Padomes 1991. g. 4. oktobra lēmumu Nr. 262 «Par Nolikumu par zinātnisko grādu piešķiršanu» un LZP habilitācijas un promocijas padomju darba analīzes komisijas š. g. 2. februāra slēdzienu, nolēmj:

Izveidot Latvijas Universitātes habilitācijas un promocijas padomi filoloģijas zinātņu nozares šādās apakšnozarēs:

1.1. Vispārīgā valodniecība. (Tālāk kā tekstā.)

ĪSZIŅAS ĪSZIŅAS

Skrundas fonda zinātniskā padome augustā ir noturējusi pirmās divas sēdes. Apstiprināts zinātnes padomes nolikums un deklarēti kurējamo pētījumu pamatvirzieni. Tie būtu: 1) Skrundas Radiolokācijas stacijas (RLS) apkaimes ekoepidemioloģiskā izpēte; 2) bioloģiskā monitoringa projekti; 3) RLS elektromagnētiskā starojuma fizikālie mērījumi; 4) pētījumi par elektromagnētiskā starojuma ietekmi uz dzīvīem organismiem un tās mehānismiem.

Pirmām kārtām tiks organizēti ekoepidemioloģiskie pētījumi, šajā nolūkā 20. septembrī LU Bioloģijas fakultātē notika seminārs, kurā apsprieda priekšlikumus šādu pētījumu veikšanai, kā arī darba grupas izveidošanu un koordinatora izraudzīšanu. Visi, kurus interesē atbilstoši pētījumi un kuriem ir savas ieceres, var

meklēt domubiedrus LU Botānikas un ekoloģijas katedrā Kronvalda bulvārī 4, 157. telpā, vai pa telefonu 325656.

* * *

Š. g. 20.—21. septembrī Rīgā RTU Ķīmijas tehnoloģijas fakultātē notika Latvijas zinātniski praktisks seminārs «Vides piesārņojuma analīze, metodika un problēmas». Semināra tematika ietvēra gaisa, ūdens un augsnes piesārņojuma analītiskās kontroles aspektus. Tika apspriesti vairāk nekā 30 referāti, ziņojumi un diskusiju temati.

* * *

14. septembrī Latvijas Akadēmiskajā bibliotēkā Rūpniecības ielā 10 tika atklāta izstāde «Johans Goffrīds

Herders (1744—1803) un viņa laikabiedri». Izstāde darbosies mēnesi.

Notika konference «Johann Gottfried Herder und deutschsprachige Literatur seiner Zeit in der Baltischen Region». Tās organizēšanā bez Latvijas Akadēmiskās bibliotēkas un Latvijas Universitātes dalību ņēma vācu kultūras, izglītības un zinātnes iestādes no Rīgas, Lībekas, Bonnas, Esenes, bet referentu loks bija vēl plašāks (Veimāra, Freiburga, Dženova, Minstere, Jēna, Heidelbergas u. c.).

* * *

19. septembrī LZA augstceltnē notika LZA ārzemju locekles Dr. hab. philol. Vairas Viķes-Freibergas priekšlasījums «Latvju dainu» dziesmas loģika», turpinot jau iedibināto tradīciju aicināt uzstāties ar priekšlasījumiem akadēmijas ārzemju un goda locekļus.

Jaunākā ārzemju literatūra Latvijas Akadēmiskajā bibliotēkā

- Mee, C. D. The physics of magnetic recording. — Amsterdam etc., 1986. — XVII, 270 p.
- Noreen, Eric W. Computer-intensive methods for testing hypotheses. — New York etc., 1989. — IX, 229 p.
- Cornell, John A. Experiments with mixtures. — New York etc., 1990. — XI, 632 p.
- Gay, Kathlyn. Silent killers. — New York etc., 1988. — 128 p.
- Foukal, Peter. Solar astrophysics — New York, etc., 1990. — XVII, 475 p.
- Doss, James D. Engineer's guide to high-temperature superconductivity. — New York etc., 1989. — XVI, 455 p.
- Fischer, Stanley. Introduction to macroeconomics. — New York etc., 1988. — XXVII, 460 p.
- Gamble, Teri Kwal. Communication works. — New York etc., 1990. — XVI, 495 p.
- Abernethy, Ken. Exploring Macintosh. — New York etc., 1989. — XIV, 591 p.
- Bielawski, Larry. Intelligent systems design. — New York etc., 1991. — XVII, 302 p.
- Cerdá, Victor. An introduction to laboratory automation. — New York etc., 1990. — XIV, 321 p.
- Michl, Josef. Electronic aspects of organic photochemistry. — New York etc., 1990. — XIII, 475 p.
- Organic synthesis at high pressures. — New York etc., 1991. — X, 456 p.
- Poole, Colin F. Chromatography today. — Amsterdam etc., 1991. — IX, 1026 p.
- Advances in art therapy. — New York etc., 1989. — XVII, 461 p.
- Segee, Bruce. Microprogramming and computer architecture. — New York etc., 1991. — XVI, 362 p.
- Coherence, amplification, and quantum effects in semiconductor lasers. — New York etc., 1991. — XI, 646 p.
- Stern, Nancy. Computing. — New York etc., 1990. — XXIII, 407 p.
- Payne, Edmund C. Developing expert systems. — New York etc., 1990. — XIV, 401 p.
- Bartol, Kathryn M. Management. — New York etc., 1991. — 922 p.
- Colosi, Thomas R. Collective bargaining. — New York, 1991. — X, 187 p.
- Klein, Elias. Affinity membranes. — New York etc., 1991. — X, 152 p.
- Electron deficient boron and carbon clusters. — New York etc., 1991. — XIII, 379 p.
- Kahn, Peter B. Mathematical methods for scientists and engineers. — New York etc., 1990. — XIX, 469 p.
- Bootzin, Richard R. Abnormal psychology. — New York etc., 1988. — XIII, 639 p.
- Classics of western philosophy. — Indianapolis (Ind.), 1985. — XIII, 1094 p.
- Hanna, J. Ray. Fourier series, transforms, and boundary value problems. — New York etc., 1990. — XII, 354 p.
- Eaton, David C. Laboratory investigations in organic chemistry. — New York etc., 1989. — XXV, 929 p.
- Harrington, Peter J. Transition metals in total synthesis. — New York etc., 1990. — XVI, 484 p.
- Groves, Robert M. Survey errors and survey costs. — New York etc., 1989. — XXI, 590 p.
- Ревякин, В. И. Музеи мира. — Москва, 1993. — 243 с.
- Медведев, Ж. А. Взлет и падение Лысенко. — Москва, 1993. — 347 с.
- Биль, К. Я. Экология фотосинтеза. — Москва, 1993. — 220 с.
- Биоиндикация в городах и пригородных зонах. — Москва, 1993. — 120 с.
- Зитте, К. Художественные основы градостроительства. — Москва, 1993. — 255 с.
- Зотин, А. И. Феноменологическая теория развития, роста и старения организмов. — Москва, 1993. — 363 с.
- Ильницкий, А. П. Канцерогенные вещества в водной среде. — Москва, 1993. — 219 с.
- Куприянова-Ашина, Ф. Г. Влияние дезоксирибонуклеаз на синтез ДНК, рост и деление клеток микроорганизмов. — Казань, 1992. — 148 с.
- Кэрролл, Роберт. Палеонтология и эволюция позвоночных. — Москва, 1993. — 280 с. — Т. 2.
- Левченко, В. Ф. Модели в теории биологической эволюции. — Санкт-Петербург, 1993. — 382 с.
- Меерсон, Ф. З. Феномен адаптационной стабилизации структур и защита сердца. — Москва, 1993. — 157 с.
- Нейтрофилы и злокачественный рост. — Томск, 1992. — 121 с.
- Рапопорт, И. А. Открытие химического мутагена. — Москва, 1993. — 302 с.
- Ронов, А. Б., Стратисфера или осадочная оболочка Земли. — Москва, 1993. — 142 с.

DISERTĀCIJU AIZSTĀVĒŠANA

1994. g. 4. oktobrī pl. 10.15

RTU Kaļķu ielā 1, 219. telpā notiks RTU Habilitācijas padomes «RTU H-11» atklātā sēde, kurā disertāciju inženierzinātņu doktora grāda iegūšanai aizstāvēs RTU TAT fakultātes laboratorijas vadītājs inženieris

INDULIS BRAKŠS

par tēmu «Vilnas šķiedru zāvēšana un relaksācija augstfrekvences elektromagnētiskā laukā». Recenzenti: Dr. habil. sc. ing. Gūtauskas (KTU), Dr. sc. ing. Ā. Briškens (RTU), Dr. sc. ing. R. Stūge (SIA «Benus» viceprezidents).

*

4. oktobrī pl. 14.15

zinātnisko darbu kopumu inženierzinātņu habilitētā doktora grāda iegūšanai aizstāvēs RTU TAT fakultātes docents

Dr. sc. ing. AUSTRUMS KĻAVIŅŠ

par tēmu «Šujmašīnu darbaspēju paaugstināšana, pilnveidojot slēgdūriena tehnoloģiskos procesus».

Recenzenti: Dr. habil. sc. ing. Gūtauskas (KTU), Dr. Tech. R. Vītols (Lauboro TU), Dr. habil. sc. ing. G. Strazds.

*

5. oktobrī pl. 10.15

zinātnisko darbu kopumu inženierzinātņu habilitētā doktora grāda iegūšanai aizstāvēs RTU TAT fakultātes docente

Dr. sc. ing. VIKTORIJA KANCEVIČA

par tēmu: «Elastīgo asins vadu aizvietotāju tehnoloģijas izstrādāšana».

Recenzenti: Dr. habil. sc. ing. I. Adamoviča (LMA), Dr. habil. sc. ing. A. Matukonis (KTU), Dr. habil. sc. ing. J. Šoslands (Lodzas TU).

Ar habilitācijas un promocijas darbiem var iepazīties RTU zinātniskajā bibliotēkā Kaļķu 1a, 423. istabā.

***

1994. gada 11. oktobrī pl. 16 Latvijas Medicīnas akadēmijas (AML) Habilitācijas un promocijas ķirurģijas padomes atklātā sēdē Rīgā, Dzirciema ielā 16, Hipokrāta auditorijā

IGORS AKSIKS

aizstāvēs habilitācijas darbu «Kraniālo nervu kompresijas rizopātiju diagnostika un ķirurģiska ārstēšana» habilitētā medicīnas doktora grāda iegūšanai.

Recenzenti: Dr. habil. med. G. Krūmiņa, Dr. habil. med. prof. A. Tikks (Igaunija), Dr. habil. med. prof. A. Lācis.

Ar habilitācijas darbu var iepazīties AML bibliotēkā Dzirciema ielā 16.

***

1994. gada 14. oktobrī pl. 10 Latvijas Lauksaimniecības universitātes Lauksaimniecības mehānizācijas fakultātē (Jelgavā, Čakstes bulv. 5, 212. auditorijā) notiks LLU Inženierzinātņu nozares lauksaimniecības tehnikas apakšnozares Habilitācijas un promocijas padomes sēde, kurā

IRĪNA ARHIPOVA

aizstāvēs doktora disertāciju par tēmu «Graudu tīrāmo mašīnu sietu izvēles metodika, izmantojot ekspertu sistēmu tehnoloģiju» Dr. inž. grāda iegūšanai.

Recenzenti: Dr. habil. inž. J. Ozols, Dr. inž. E. Bērziņš, Dr. dat. A. Brāzma.

Ar disertāciju var iepazīties LLU fundamentālajā bibliotēkā Jelgavā, Lielajā ielā 2.

*

1994. gada 14. oktobrī pl. 13 Latvijas Lauksaimniecības universitātes Lauksaimniecības mehānizācijas fakultātē (Jelgavā, Čakstes bulv. 5, 212. auditorijā) notiks LLR Inženierzinātņu nozares lauksaimniecības tehnikas apakšnozares Habilitācijas un promocijas padomes sēde, kurā

MĀRIS KĻAVIŅŠ

aizstāvēs doktora disertāciju par tēmu: «Augšnes frēzes L-veida naža darba režīmu pētījumi» Dr. inž. grāda iegūšanai.

Recenzenti: Dr. habil. inž. J. Ozols, Dr. habil. inž. A. Vilde, Dr. inž. A. Stīlve.

Ar disertāciju var iepazīties LLU fundamentālajā bibliotēkā, Jelgavā, Lielajā ielā 2.

***

1994. gada 14. oktobrī pl. 14 notiks Latvijas Vēstures institūta Habilitācijas un promocijas padomes atklātā sēde, kurā vēstures doktora zinātniskā grāda iegūšanai promocijas darbu aizstāvēs

VIKTORIJA BEBRE

par tēmu «11.—16. gs. ādas apavi Latvijā». Recenzenti: Dr. habil. hist. Ē. Mugurevičs, Dr. habil. hist. A. Zariņa, Dr. hist. J. Urtāns. Ar promocijas darbu var iepazīties Latvijas Vēstures institūta informācijas grupā Turgeņeva ielā 19, 12. stāvā, 13. istabā.

*

Literatūras, folkloras un mākslas institūta habilitācijas un promocijas padome Turgeņeva ielā 19 2. stāva zālē š. g. 3. novembrī pl. 14

INGUNA SEKSTE

aizstāvēs disertāciju «Telpa 80.—90. gadu jauno autoru prozā» filoloģijas doktora zinātniskā grāda iegūšanai.

Oficiālie recenzenti: LZA kor. loc., Dr. habil. philol. B. Tabūns, Dr. philol. A. Cimdiņa, Dr. philos. M. Rubene.

Ar disertāciju var iepazīties Turgeņeva ielā 19, 1309. istabā.

Konkurss

LZA RADIOASTROFIZIKAS OBSERVATORIJA

izsludina konkursu uz pētnieka akadēmisko amatu Saules fizikas specialitātē.

Dokumenti iesniedzami Rīgā, Turgeņeva ielā 19, 450. istabā viena mēneša laikā no konkursa izsludināšanas dienas.

Tālrunis uzziņām 228321.

Paziņojums

Lai izvairītos no kļūdām un pārpratumiem, LZA Prezīdija sekretariāts lūdz zinātniskās iestādes līdz š. g. 15. oktobrim informēt par izmaiņām to struktūrās, adresēs un telefona numuros, kuras izdarītas 1994. gadā. Tālr. 223931. V. Vilumsonei.

Redaktore Zaiga Kipere.
«Zinātnes Vēstnesis».
Laikraksts iznāk kopš 1989. gada.
Reģistrācijas apliecība nr. 75.
Izdevējs: Latvijas Zinātnieku savienība.
«Science Bulletin» Association of Latvian Scientists.

Redkolēģijas vadītājs akadēmiķis Evalds Mugurevičs.
Redkolēģijā: akadēmiķis Mārtiņš Beķers, akadēmiķis Juris Ekmanis, LZA Goda loceklis Jānis Graudonis, doc. Elmārs Beķeris, doc. Zigrīda Goša, Oskars Martinsons.
Redakcija: Rīgā, Turgeņeva ielā 19. Tālr. 212706.

Indekss 77165.
Iespēsts a/s «Preses nams» tipogrāfijā, Rīgā, Balasta dambī 3.
Augstspiede. 1 uzsk. iespiedloksne.
Meliens 1000 eks.
Pasūtījums Nr. 1136.